

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Yleistukea koskeva lakiehdotus esittää, että yleistuki korvaisi työmarkkinatuen ja peruspäivärahan. Lähtökohtaisesti tukijärjestelmän yksinkertaistaminen ja tukien hakemisen sujuvoittaminen on kannatettavaa.

Yleistukilain ehdotuksessa muutetaan monelta osin tuen saamisen edellytyksiä. Yleistukea maksettaisiin työttömille samaan tapaan kuin työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa aiemmin, mutta tarveharkinnan laajentaminen koskemaan myös työnhakijoita, jotka nykyisen lainsäädännön mukaisesti saavat peruspäivärahaa, jättäisi entistä suuremman osan työttömistä ilman työttömyysetuutta.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Esitetyt yleistuen tiukemmat ehdot mahdollistavat riskin siitä, että vaikeimmassa asemassa olevat työnhakija-asiakkaat jäävät työllisyyspalveluiden ulkopuolelle menetettyään mahdollisuuden työttömyysetuuteen.

Yleistukea koskevan lakiesityksen vaikutusten arvioidaan olevan ennakoimattomia erityisesti yhdessä muiden toimeentuloon liittyvien lakimuutosten kanssa. Esitetyn lakimuutoksen vaikutukset työllisyyteen arvioidaan jäävän erittäin vähäisiksi.

Nykyiset sanktiot toimivat jo hyvin toistuvien laiminlyöntien osalta, mutta tiukennukset aiheuttaisivat osittain kohtuuttomia vaikutuksia henkilöasiakkaiden tilanteeseen ja toiveena lain valmistelulle on, että työvoimaviranomainen voisi käyttää syyperusteista harkintavaltaa.

- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin**

Kustannusvaikutukset/taloudelliset vaikutukset ovat kuntien kannalta epäselvät ja vaatisivat parempaa analyysiä. Nykytilasta poiketen yleistuen saajan aktivointijaksoon sisältyvät työnhakukeskustelut tulisi esityksen mukaan järjestää aina lähtökohtaisesti kasvokkaisina tapaamisina. Lisäksi nykyisin peruspäivärahaa saaneiden osalta muutos voi lisätä aktivointiehdon täyttävien asiakkaiden määrää ja näin lisätä kolmikantaisten aktivointisuunnitelmien määrää, jo nykyisellään aktivointisuunnitelmien tekoa hankaloittaa hyvinvointialueiden aktivointisuunnitelmien tekoon osoittamien resurssien vähäisyys. Järjestelyt siis tosiasiallisesti lisäävät työvoimaviranomaisen työmäärää ja asiakaspalvelun tilatarvetta sekä edellyttävät toteutuakseen lisäresursseja niin työvoimaviranomaisilla kuin hyvinvointialueilla.

Lisäksi suunnitellut muutokset työttömyysturvalaissa säädettyihin työttömyysturvaseurauksiin eli asetettaviin korvauksettomiin määräraaikoihin ja työssäolovelvoitteisiin lisäävät toimeenpanon hallinnollista työmäärää merkittävästi ja aiheuttavat lisäresurssin tarvetta.

- **Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista**

-

- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen määrätymisperusteista (3 ja 4 luvut)**

Ehdotuksen mukaan täysimääräisen yleistuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 50 prosenttia siitä 16 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 311 euroa kuukaudessa. Tätä suojaosaa pidämme kannatettavana, vaikka esitys onkin epäselvä tältä osin.

- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)**

-

- **Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)**

Ennen lain voimaantuloa olisi kuntien saatava tarkempi selvitys sen talousvaikutuksista työttömyysturvan maksuosuuksiin.

- **Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista**

-

- **Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

-

- **Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

-

- **Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista**

-

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta**

-

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä**

-

- **Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista**

Lahden kaupunki on ilmaissut kiinnostuksensa valmisteilla olevaan norminpurkupilottiin, jonka tavoitteet painottuvat työnhakija-asiakkaiden palveluprosessiin. Norminpurkupilottiesitykseen ei sisälly työttömyysetuuksiin liittyviä esityksiä. Esitetyn lakimuutoksen toteutuessa etuuslaji ohjaisi mekaanisesti palvelujen järjestämistä asiakkaan todellisen palvelutarpeen sijaan. Tehokkaampaa työllisyyspalvelua pystyttäisiin järjestämään lisäämällä harkintavaltaa työvoimaviranomaisen toiminnassa.

Yleistuen valmistelussa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että työttömyysetuuksien piirissä on paljon henkilöitä, jotka ovat siirtyneet sairaspäivärahaoikeuden enimmäisajan täyttymisen vuoksi työttömyysetuuden piiriin. Nämä henkilöt eivät tosiasiaassa ole työkykyisiä, vaikka ovat joutuneet ilmoittautumaan työttömiksi työnhakijaksi saadakseen etuutta. Nämä henkilöt tulisi siirtää työttömyysetuuksien piiristä toimeentulotuen piiriin.

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusosoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Lebnaoui Jasmina
Lahden kaupunki